Váradi Balázs

# Háromból egy

VISSZHANG - XLVIII. évfolyam 11. szám, 2004. március 12.

Kis János a vele készült interjúban Medgyessy Péter mindhárom közjogi javaslatát nem csupán mint porhintést, hanem mint a magyar politikai intézményrendszerbe vetett bizalmat romboló, felelőtlen megnyilvánulást utasítja el ("...legjobb volna mielőbb elfelejteni...", ÉS, 2004/9.). Két ügyben, a közvetlen elnökválasztás és a közös európai lista ügyében egyetértek, a parlament kisebbítésének ügyében azonban nem. Állításom a következő: ez ügyben éppen a parlament mérete és a politikai tényezők avval kapcsolatos nyilatkozatai és tettei, ill. semmittevése ássák folyamatosan alá a köztársaság politikai pártjaiba és ezen keresztül az őket a felszínen tartó politikai intézményekbe vetett bizalmat. Ha Medgyessy Péter javaslatát nem viszi el az első szél, és - ennek szükségességére persze Kis János is felhívta a figyelmet - konkrét, komoly javaslatra váltja, az MSZP ez ügyben korrekt tagságú és mandátumú tárgyalóbizottságot küld a többi párttal folytatott szakértői tárgyalásra (a részletek kikovácsolása nyilván nehéz ügy), akkor ez, akármilyen taktikai okból húzta is elő a fiókbol miniszterelnökünk, a köztársaság Kis János által oly fontosnak tartott hitelét növelni, nem csökkenteni fogja.

De miért gondolom, hogy a parlament méretének ügye folyamatosan erodálja a politikai osztályba vetett mégoly csekély hitet? A gondolatmenet, durván, röviden a következő: minden komoly politikai erő egyetért abban, hogy a magyar parlament túl nagy. Magyarországnál az egész világon kevés országban esik több képviselő ezer állampolgárra: a túl nagy parlament drágább, az átlagos képviselő intellektuális nívója alacsonyabb, egymás megismerésének és így a véleménycsere, vita kialakulásának esélye kisebb, mint egy kisebb Országgyűlésben lenne. Bár a pártok így mondják, eddig egyik sem kovácsolt tőkét abból, hogy folyamatosan, komoly formában napirenden tartsa ezt a javaslatot, holott talán nem csak Medgyessy Péter közvélemény-kutatói gondolják úgy, hogy a javaslat népszerű, és, szemben a másik két ötlettel, tudtommal senki sem gondolja, hogy önmagában káros lenne.

Ha a nagy pártok nem tartanak napirenden egy olyan javaslatot, amely a népnek és a szakértőknek tetszik, s mellyel szóban mindegyik ellenfél is egyetért, de amely rövid távon elvenné a státust és a biztos kenyeret a párt második vonalából sokaknak, abból a részletekben nem elmélyedő, politizáló laikusnak nehéz nem a következő indokokat kihámoznia:

1. a vezető pártok politikai döntésekre érdemben hatni képes tagjai által alkotott elit egésze nem mond igazat azzal kapcsolatban, mit is támogat;

2. ezen elit tagjainak és közvetlen elvtársaiknak rövid távú egzisztenciális érdekei fontosabbak a nép maga által deklarált üdvénél, és

3. ha ilyesmi forog kockán, a pártok legalábbis hallgatólagosan összejátszanak egymással, és

4. mindez kormányokon átívelően, folyamatosan így áll fenn, mióta a kérdés először felmerült.

Természetesen a fentiek formállogikailag nem következnek a megelőzőkből: kellő mentális gimnasztikával lehet egyéb érveket is találni, különféléket a különböző pártok esetén, amelyek magyarázhatják az álláspontokat és az inaktivitást. Mégis, első, nehezen cáfolható hipotézisnek csak a fenti pontok kínálkoznak.

Vajon mi rombolja az ilyen pártokat folyamatosan a felszínen tartó (vö. 4. pont) politikai intézményekbe vetett bizalmat, ha nem az ilyen, nehezen cáfolható hitek? Világos, hogy a képviselői helyek számának lényeges csökkentése a rendszer jellegének érintetlenül hagyásával, a komplikált listás-választókörzeti

vegyes rendszer reformja nélkül hozzáértő aprómunkát igénylő választástechnikai probléma, de némi késleltetéssel (a változtatás csak mondjuk nyolc év múltán lépne életbe), mely a pártonkénti hatást körzetenként kiszámíthatatlanná teszi, a konszenzus eléréséig egyeztető profi pártszakértők vagy akár semleges külső szakemberek által kidolgozható.

Ha egy ilyen megállapodás ebben, a józan laikus által is megérteni vélt ügyben megszületne, az a fenti pontok ellentétét sugallná: azt, hogy a pártok az ország érdekében készek túllépni a saját pecsenyéjük sütögetésén akkor is, amikor e lépéssel relatív politikai haszon nem, pusztán társadalmi haszon érhető el. Ha valami, egy ilyen fejlemény erősítené a köztársaságot. A köztársaság miniszterelnökének ebbe az irányba mutató kezdeményezése, ha a szándék komolyságának akármilyen kicsiny jele is követi, a köztársaság barátjának kedves kell hogy legyen.

**Váradi Balázs**